

UN CONCEPTE DISTINT DE LA IMATGE

«Karnabal»: Primer film de Comediants

Quinze anys després de la presentació del seu primer espectacle, *Non plus plis*, amb gegants, capgrossos, nans i personatges propis del carnestoltes, representant la veritable comèdia de la postguerra espanyola, Comediants ha rodat el seu primer llarg-metratge: *Karnabal*. La base d'aquesta pel·lícula és una reflexió sobre el concepte de la festa, de la vida, tal com l'entenen els Comediants, lligada al Mediterrani, als rituals i als cicles de renovació.

Per això, com ens va explicar Joan Font, en representació dels trenta membres de Comediants, quan van presentar la cinta a la darrera Mostra Internacional de Cinema de Venècia, moltes crítiques apuntaven el fet que no sembla una pel·lícula espanyola. «Ho deien perquè no parlàvem de la guerra, no parlàvem de la postguerra ni de problemes quotidians ni dels altres; fins i tot, deien «no parlen de res, intenten, purament, exposar una forma de viure i de fer». Per a mi, l'argument és precisament això: intentar exposar en imatges un concepte diferent de relacionar-se, d'entendre la vida i entendre l'univers.»

L'estrena de *Karnabal* va clausurar el passat dia 13, a València, la sisena edició de la Mostra de Cinema.

El 17 s'estrena simultàniament en diverses ciutats del Principat

Montse Majench

L'argument de la pel·lícula és un pretext per a exposar una infinitat de temes, com segons sembla, acostuma a passar en una primera pel·lícula. «El tipus d'argument és clàssic de la dramàtúrgia de Comediants, que es val d'una anècdota per començar a desencadenar un viatge fantàstic o de somni.» Joan Font, que és un expert en l'art de contar històries, emfasitzant les paraules amb l'expressió dels ulls i el moviment de les mans, va fer-nos una sinopsi del film: «Partim de la realitat. Jaumet, un personatge que va en un cotxe per una carretera normal i de cop i volta el detura un personatge estrany, que li demana

ajuda. Resulta que l'aparell que s'ha espatllat és un globus, Jaumet hi puja i l'altre l'enganya i l'envia a fer un viatge que el porta al món del Carnaval. Allà Jaumet és investit Rei i com a tal ha de viure i ha de morir. Una vegada Jaumet mor com a rei del Carnaval, un personatge, que és una iaia, el porta a viatjar per la seva pròpia vida i li explica com va néixer el món i com era ell en estat primari. Jaumet viatja simbòlicament al passat, al present i al futur —però molt de joguina, no en pla americà de viatge de debò—, i de cop i volta es torna a trobar enmig de la fi d'aquest Carnaval i es queda per sempre en aquest món de fantasia, no torna a la realitat.»

Una pel·lícula per a Joves... d'esperit

Les escenes més multitudinàries de la pel·lícula de Comediants es van rodar al Poble Espanyol de Barcelona, on es va recrear un autèntic Carnaval, que va convertir el rodatge en una festa, i al Teatre Principal de Girona, on dos-cents cinquanta cap-

grossos van ocupar les llotges i la platea. «Aquesta escena en la pel·lícula és molt maca, però al natural era una imatge insuperable. No t'atrevis ni a bellugar-te ni a fer res perquè tot era màgic», recorda Joan Font. Les altres escenes s'han rodat a Canet de Mar, on els Comediants tenen una gran casa on viuen i treballen uns vint-i-quatre membres; al Corredor, una muntanya que hi ha sobre Mataró que separa el Maresme del Vallès; en una carretera entre Piera i Esparreguera i en una fàbrica abandonada. Escenaris a la mida de Comediants i on no els fessin pagar, sobretot.

El rodatge de *Karnabal* va durar cinc setmanes i mitja, i entre tècnics,

moltes vegades posa en perill la llibertat d'expressió. Aquest fet s'ha posat de manifest, una vegada més, en la gestació de *Karnabal*. TV 3 no va acceptar unes imatges, que estan filmades, on apareix un cap-gros que representa el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol. «D'això, se'n parlarà, no surt a la pel·lícula però suposo que alguna cosa o altra s'hi haurà de fer», comenta Joan Font. «TV 3, no a través de Comediants directament, sinó a través de les productores, que tenen contractes en paral·lel per a altres treballs, em penso que va fer una mica de coacció sobre el tema, i llavors ens vam veure obligats a treure-ho de la pel·lícula.

D. UMBERT

D. UMBERT

En la pàg. 38, sortida del teatre en una sessió de gala. En la 39, quatre escenes de «Karnabal». A l'esquerra, la mort del rei, personatges que el vetlen. A la dreta, de dalt a baix, personatge desconegut, censurat del film, l'arribada del progrés, i l'escola de la vida.

D. UMBERT

actors i extres van participar-hi unes quatre-centes persones. Les bones relacions de Comediants amb la gent de teatre van fer que no hi hagués cap problema a l'hora de reclutar extres. «Vam fer una convocatòria d'amics i coneguts, gent de teatre, grups de teatre com els Artristes, La Cubana, Les Xibeques... molts grups de teatre i gent de l'escola de teatre del Vallès, de Vic, de Barcelona, amics, parats i tietes... Hem recollit tota la basca.» El pressupost d'aquesta pel·lícula gira al voltant dels setanta milions de pessetes, que han quedat repartits entre les productores Aura Films, Fígaro Films, Imatco i els mateixos Comediants. TV 3 i la televisió alemanya s'han fet amb els drets d'antena.

En aquest país, quan una institució oficial i pública intervé en el finançament de la producció cultural,

A nosaltres, directament, mai no ens han dit res, sinó que ho han fet mitjançant les productores.»

La censura no fa altra cosa que desvetllar la curiositat sobre allò que ha estat prohibit. Joan Font, portaveu de Comediants, no acabava de voler explicar-ho, va anar fent tombos fins que, finalment, vam poder aclarir la qüestió: «Era un acudit. Normalment, quan fas un acudit, fas una crítica, però no és el mateix una crítica seriosa que un acudit. Jo entenc un acudit com una cosa més suau, desenfadada, i en aquests cas ocupava dins la pel·lícula un minut i mig —la pel·lícula dura una hora i mitja—. No sé per què no els agradava, suposo que perquè devien sentir ferida la sensibilitat de TV 3, amb la qual cosa Comediants no estem en absolut d'cord, perquè creiem que si volem

D. UMBERT

entrar al Mercat Comú s'hauran d'acceptar crítiques a qualsevol nivell, acudits a qualsevol nivell, i em sembla una bajanada, perquè, a més, era una bajanada, immensa, és un acudit».

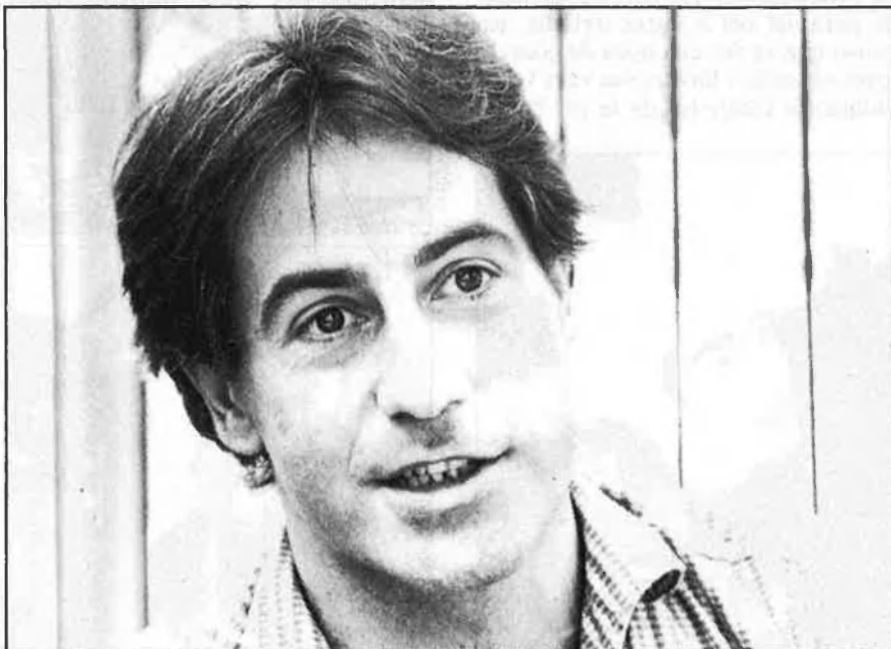
«Es difícil d'explicar, perquè es tracta d'una història molt visual; era un procés d'un personatge que anava aglutinant tot el que anava passant pel vestíbul d'un teatre, era d'aquests de la *mesa petitòria*, un personatge d'aquests que es troba a tot arreu, si-

Font. «Fins i tot la pel·lícula, tot, això es nota. Ens ho diu tothom: és que aneu molt de pressa, i jo els dic que no podem anar a poc a poc, jo ja voldria treballar més bé, amb més mitjans, amb més gust, però si no et deixen, no et deixen. La «Genialitat» de Catalunya, això, no ho entén: no entén què és la creativitat, què és una pila de gent, què és aquesta proposta nova de viatjar per tot el món, de provar diferents mitjans. Suposo que algun dia ja se n'assabentaran i, si no,

Mar (*Odeon*, 1978) conegut per la seva programació continuada d'espectacles musicals i teatrals; espectacles que combinen les fórmules dramàtiques de la *Comedia de l'Arte* italiana amb el teatre de titelles, el Circ, les ombres xineses i la música (*Sol Solet*, 1979); organització de festivals i fires de teatre al carrer (Sant Arcangelo di Romagna, 1979, Tàrrrega, 1981); participació activa en el Carnaval de Venècia i en el de Carcassone (1980); gires arreu del món que serveixen per sostenir econòmicament el grup, que fins el 1983 no rep cap tipus de subvenció, ja sigui privada o bé oficial; realització d'un curt-metratge de trenta-cinc minuts (*Somni d'un carrer*, 1982); gravació d'un elapè sobre l'espectacle *Sol Solet* (1983); presentació de nous espectacles: *Dimonis* (1983), *Alè, Cerimònia inaugural i Sarau* (1984); presentació del llibre *Sol Solet* (1984), que rep, entre d'altres, el premi del Ministeri de Cultura a la millor edició de 1984...

«Nosaltres el que estem fent és el que va fer Shakespeare en el moment en què li va tocar viure: parir les pròpies obres. És clar, això és molt més lent, has de treballar amb material d'avui en dia, t'has de plantejar quin és el tema, quina és la música, què vols dir, què has de dir, com ho has de dir. Aquest treball es basa en la improvisació, amb l'aportació de cadascú en el fet creatiu; això enriqueix el producte, i jo crec que és el que ha donat la força a Comediants.»

Els projectes immediats del grup són anar a Madrid pel desembre per representar *Alè* durant un mes i presentar la pel·lícula en versió castellana. Després, volen explotar aquest mateix espectacle per poder recollir algun duro i tancar-se durant quatre mesos per preparar un nou espectacle. «No et puc dir de què va el nou espectacle, perquè no en tinc ni idea; mai no ho sabem fins que parem del tot i diem bé, ¿què fem? La idea que hi havia era de fer-ne un de polivalent, que fos exterior i interior, que fos una història que es pogués muntar a tot arreu... Ara, si em diguessis què fariem si no féssim teatre, et diria que potser un altre llibre i vídeo, segur. Tenim ganes d'entrar en aquest món de la imatge encaixonada i veure quines possibilitats ofereix...» Els ulls de Joan Font s'encenen només de pensar en els nous projectes i sobretot en un mitjà que quasi desconeixen. La vida-festa de Comediants és un plaer per a tothom que ho vulgui. □

D. UNIBERT

Joan Font, portaveu de Comediants.

gui de la Creu Roja, del Domund, anava darrera de la gent treient-los els diners no sabem ben bé per què.» Això és tot.

A part la publicitat gratuïta que, ben segur, proporcionarà aquest afer amb la televisió autonòmica de Catalunya, la pel·lícula de Comediants va destinada a un públic molt jove, «no molt jove d'edat, sinó d'esperit molt jove, obert, perquè no és una pel·lícula clàssica.» A Venècia els Comediants van tenir moltes sorpreses davant de la reacció del públic: a un sector de públic jove, no els agradava gens la pel·lícula i, un altre sector dels joves, els encantava; amb els grans va passar el mateix; així doncs, és qüestió d'esperit.

Gent de teatre I una mica més

Comediants no paren mai, sempre estan fent coses. «Es que no pots parar, perquè en el moment que et pares és que no menges», es queixa Joan

ja ens espavilarem d'una manera o d'una altra.»

La dimensió de Comediants, que va començar sent una companyia d'actors i, després, es transformà en un col·lectiu que s'ho fa tot: els guions, el vestuari, l'escenografia i la música, només es pot copsar recordant-ne la trajectòria artística: *Non plus plis* (1971) suposà una ruptura amb les experiències teatrals d'aquell moment, per la seva comunicació directa amb el públic i la incorporació de gegants i cap-grossos dalt d'un escenari; espectacles per a nens (*Catacroc*, 1972); espectacles de carrer (*Moros i Cristians*, 1975); festes majors populars per tot el país; un programa pel Circuit Català de TVE (*Terra d'Escudella*, 1976) que va durar un any i va ser dels primers programes que TVE va vendre a l'estranger, espectacles per a tots els públics, pensats per a llocs tancats i oberts (*Plou i fa Sol*, 1976).

I, també, inauguració i direcció d'un local de Cafè-Teatre a Canet de